

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Дерев'яно С. М.,

доктор політичних наук, професор кафедри політичних інститутів та процесів Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Україна, Івано-Франківськ), smder@ukr.net

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЕ ВІДРОДЖЕННЯ В ГАЛИЧИНІ В ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛАХ

**РЕЦЕНЗІЯ НА КНИГУ: ШОЛОГОН Л. ДЖЕРЕЛА
З ІСТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО РУХУ УКРАЇНЦІВ
ГАЛИЧИНИ (1848–1914). – ІВАНО-ФРАНКІВСЬК :
СИМФОНІЯ ФОРТЕ, 2015. – 460 с.**

Поглиблення процесів державо- та націєтворення, становлення громадянського суспільства в сучасній Україні актуалізують потреби всебічного дослідження національної історії, пошуку витоків формування новітньої української національної ідеї. Вихід на принципово нові підходи та висновки вимагає посилення уваги до проблем методології, історіографії та джерелознавства, які є важливими засобами підвищення теоретичного рівня, ефективності, практичної вагомості історичних досліджень.

Сказане повною мірою відноситься і до вивчення історії Галичини другої половини XIX – початку XX століття, відомого як час національно-культурного відродження. Незважаючи на вагомість цього явища, йому до нині не присвячено жодного цілісного наукового дослідження. Тим більше спеціально не розроблялись джерелознавчі аспекти цієї історії. Тому подальше поглиблене вивчення, переосмислення, а то і відтворення правдивої історії того часу вимагає поряд з введенням до наукового обігу нових джерел, нове прочитання вже відомих, виявлення та використання закладених у них широких інформаційних можливостей.

Заповнити цю прогалину покликана книга прикарпатської дослідниці Лілії Шологон, яка є чи не першою спробою в українській історіографії цілісного джерелознавчого осмислення національно-культурного життя галичан у другій половині XIX-на початку XX ст. Автор ґрунтовно аналізує науково-теоретичні проблеми джерелознавства історії національно-культурного руху, стан його наукового вивчення, з'ясовує особливості формування джерельної бази та пропонує класифікацію й методику дослідження джерел.

Інформативно насиченим є висвітлення історії становлення та розвитку наукової думки з проблеми дослідження у працях українських науковців та політиків. Чималий інтерес становлять наведені в монографії міркування щодо методики вивчення джерел з історії національно-культурного руху, які засновані на власному досвіді автора з виявлення та аналізу джерел, а також висновки щодо ефективності використовуваних традиційних і нових методів, зокрема, просопографії, мікроісторичного підходу, структурного та контент-аналізу, компаративістики тощо. Попри певну дискусійність, твердження Л. Шологон, об'єктивно можуть бути використані істориками-джерелознавцями.

Розділи монографії присвячені характеристичні окремих видів історичних джерел як опублікованих, так і архівних. Особливу увагу автор приділяє неопублікованим

матеріалам офіційного та особового походження, нормативним документам, статистичним збірникам, науковим та публіцистичним працям відомих громадсько-культурних діячів того часу, їхнім автобіографіям, спогадам, листуванню, періодичним виданням.

Особливо важливо, що монографія вирізняється прискіпливим аналізом джерел. Окрім цього, введено до наукового обігу чимало, виявлених за допомогою методів джерелознавчої евристики, неопублікованих історичних джерел. При цьому, Л. Шологон не обмежується лише коментуванням їх змісту а й ґрунтовно з'ясовує рівень інформативності, джерелознавчу цінність загалом. Це дає змогу цілісно осягнути деякі особливості національно-культурного руху, які невідображені науковцями через певну фрагментарність вивчення його історії.

Водночас у монографії належно обґрунтовано конкретні рекомендації щодо подальшого вивчення комплексу джерел з проблеми дослідження, насамперед, їх археографічного опрацювання, видання тематичних збірників документів і матеріалів про громадсько-політичних діячів Галичини другої половини XIX-початку XX ст.

У монографії вміщено авторські схеми та таблиці, копії унікальних світлин, що відображають ментальність галичан того часу, вдало доповнюють і оптимізують сприйняття насиченого фактичного матеріалу.

Слід погодитися також із висновком Л. Шологон, який полягає в тому, що ретельне виявлення, критичне опрацювання, застосування новітніх методів аналізу джерел є передумовою ґрунтовних та неординарних наукових досліджень нашої історії.

Отже, рецензована монографія «Джерела з історії національно-культурного руху українців Галичини (1848–1914 рр.)», вважаю, є цілісною завершеною науковою працею, що започатковує у вітчизняному історичному джерелознавстві новий напрямок студій – дослідження національно-культурних рухів. Водночас вона вирізняється належною доступністю у сприйнятті значного фактологічного матеріалу, оригінальними узагальненнями та висновками її автора Л. Шологон, котрі заслуговують на увагу не лише фахівців-джерелознавців, викладачів та студентів вищих навчальних закладів, а і якнайширшого читачього загалу.

Derevianko, S. M., Doctor of Political Sciences, Professor of the Department of Political Institutions and Processes of Public Higher Education Institution «Vasyl Stefanyk Precarpathian National University» (Ukraine, Ivano-Frankivsk), smder@ukr.net.

National and cultural revival in Galicia in historical sources

Book Review: Shologon L. Sources from history of the national-cultural movement of Ukrainians of Galychna (1848–1914). – Ivano-Frankivsk : Symphony Forte, 2015. – 460 p.

Дерев'яно С. М., доктор політичних наук, професор кафедри політичних інститутів та процесів Государственного высшего учебного заведения «Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника» (Украина, Ивано-Франковск), smder@ukr.net.

Национально-культурное возрождение в Галичине в исторических источниках

Рецензия на книгу: Шологон Л. Источники по истории национально-культурного движения украинцев Галичины (1848–1914). – Ивано-Франковск : Симфония форте, 2015. – 460 с.